

ظریف در صحن مجلس:

هنوز تصمیمی درباره بستر، زیربستر و پهنه دریای خزر گرفته نشده است

وزیر امور خارجه گفت: با وجود وضعیت نامناسب سواحل ایران در دریای خزر، هنوز هیچ تصمیمی در مورد بستر، زیر بستر و پهنه دریای خزر صورت نگرفته است.

به گزارش گروه سیاسی ایسکانیوز، محمدجواد ظریف وزیر امور خارجه کشورمان بعد از ظهر امروز در صحن علنی مجلس در پاسخ به سوال چند تن از نمایندگان در خصوص رژیم حقوقی دریای خزر، گفت: اگر به تاریخ معاصر ایران دقت داشته باشیم تنها حکومتی که در آن یک وجب از خاک و آب ایران عزیز ما مورد مذاکره قرار نگرفته و از دست نرفته، نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران است.

وی اضافه کرد: سلسله های پادشاهی گذشته را نگاه کنیم متأسفانه در تمام آن دوران قسمت هایی از ایران جدا شد و تنها در دوران جمهوری اسلامی است که علیرغم یک جنگ تحمیلی و فشارهای فراوان حتی یک وجب از خاک ایران از ما جدا نشده و این افتخار بزرگ است برای این نظام و مردم بزرگواری که در برابر همه فشارها مقاومت کردند و با خون شهدای گرانقدر خود از وجب به وجب خاک کشور خود دفاع کردند.

وزیر امور خارجه با بیان اینکه جمهوری اسلامی ایران از ابتدای فروپاشی دولت شوروی تمام هم خود را برای حفظ منافع خود در دریای خزر قرار دهد داده است، اظهار داشت: بنده به عنوان معاون حقوقی و بین‌المللی وزارت امور خارجه در دهه هفتاد شمسی اولین اجلاس مدیران حقوقی پنج کشور ساحلی دریای خزر را برگزار کردیم و از آن زمان به مدت ۲۱ سال مسئولان مختلف وزارت امور خارجه با هدایت شورای عالی امنیت ملی مسئولیت مذاکرات را برعهده داشتند.

ظریف اضافه کرد: این مذاکرات بسیار دشوار بود و تمام تلاش ما در این بود که حق جمهوری اسلامی ایران در تمامی این مذاکرات حفظ شود و به همین دلیل است که مذاکرات ۲۱ سال به طول کشیده است.

وی تاکید کرد: در طول مدت ۲۱ سال پروتکل های مختلف در خصوص حمایت از محیط زیست دریای خزر، ماهیگیری در دریای خزر و دیگر موضوعات مطرح شد و برای حفظ آبزیان دریای خزر و حفظ محیط زیست آن دریا به تایید رسید و در نهایت هم کنوانسیون جامع حقوقی دریای خزر که موضوع اصلی مذاکرات ما در ۲۱ سال بود به نتیجه رسید.

وزیر امور خارجه خاطرنشان کرد: این مذاکرات در سال ۹۵ و ۹۶ مراحل نهایی خود را طی کرد و پس از آن مراحل داخلی را در کشورهای عضو این کنوانسیون طی کرد. در نهایت این مذاکرات در سال ۱۳۹۷ و پس از تصویب در شورای عالی امنیت ملی به تصویب رسید.

ظریف تصریح کرد: هیچ چیز بدون تصویب مجلس شورای اسلامی قطعاً نهایی نخواهد شد. نکته‌ای در خصوص چارچوب حقوقی و سیاسی تنظیم کنوانسیون حقوقی دریای خزر خدمت نمایندگان محترم و مردم شریف ایران عرض کنم.

وزیر امور خارجه در خصوص اینکه آیا در این کنوانسیون سهمی برای جمهوری اسلامی ایران از پهنه آبی یا زیر بستر دریای خزر تعیین

کرده‌ام یا خیر تصریح کرد: آنچه که در کنوانسیون کاملا مشخص است آن که ما در این دو زمینه به نتیجه نرسیدیم و مصوب شد این موضوع در کنوانسیون بر اساس قراردادهای دوجانبه تصویب بشود.

وی گفت: اما در خصوص پهنه آبی با توجه به مشکلاتی که در این زمینه از زیر بستر در دهه ۷۰ پیدا شد، آنها خودشان به صورت دوجانبه توافقاتی را امضا و در مورد روی آب توافق کردند که تنها در صورتی تقسیم روی آب مورد تایید قرار بگیرد که هر پنج کشور توافق کنند.

ظریف خاطر نشان کرد: در کنوانسیون حقوقی دریای خزر با اقداماتی که انجام دادیم تلاش کردیم که مانع از آن شویم جمهوری اسلامی ایران با عمل انجام شده مواجه شود. کار دیگری که در کنوانسیون صورت گرفته است برای تنظیم خط مبدا است. سواحل دریای خزر در جمهوری اسلامی ایران سواحل مناسبی نیست.

وزیر امور خارجه گفت: ما هیچ تخرسی در سواحل نداریم و تقریباً سواحل ما صاف هستند که این برخلاف سایر کشورها است که سواحل مخرس دارند و در تقسیم خط مبدا به روش سنتی می‌توانستند حقوق بیشتری از ایران را داشته باشند.

وی ادامه داد: بر همین اساس هم تاکید کردیم که خط مبدا همه باید مورد توافق هر پنج کشور قرار بگیرد که این به معنای آن است که تا زمانی خط مبدا ایران مشخص نشود خط مبدا دیگران هم پذیرفته نخواهد شد و اسامی آن به صورت ویژه در کنوانسیون و در ماده یک آن اعلام شده که کشورهایی که سواحل آن‌ها موضع نامناسبی را برایشان فراهم آورده است، می‌توانند از وضعیت ویژه‌ای برخوردار باشند.

ظریف تاکید کرد: جمهوری اسلامی ایران در اعلامیه ای که در زمان تصویب کنوانسیون و در زمان امضای آن صادر کرده به صراحت گفته که این بند از کنوانسیون مربوط به جمهوری اسلامی ایران است. باید خط مبدا ایران به صورتی ترسیم شود که ما با کشورهایی که دارای طول ساحل مشابه هستند، دریای سرزمینی مشابهی هم داشته باشیم.

وزیر امور خارجه گفت: تمامی تضمین‌های لازم برای آنکه نتوانند بدون حضور ما تصمیم بگیرند، گرفته شده است چون در واقع وضعیت حقوقی دریای خزر بر خلاف روابط ایران و عراق در اروندرود یک وضعیت دو جانبه نیست. در مورد ایران و عراق و در خصوص اروندرود موضوع دو جانبه است که توافقنامه ۱۹۷۵ بر آن حاکم است و تا زمانی که دو کشور با یکدیگر توافق نکنند امری انجام نخواهد شد.

وی خاطر نشان کرد: اما در مورد دریای خزر پنج کشور حضور دارند، ما در این کنوانسیون توانستیم بندی را بگنجانیم که خط مبدا بدون توافق همه اعضا تعیین نشود.

ظریف گفت: به غیر از این نکته که در واقع تضمینی برای ما به حساب می‌آید و همچنین نکته قبلی که در خصوص وضعیت نامناسب سواحل ایران در دریای خزر بود، هیچ تصمیم‌گیری دیگری در مورد بستر، زیر بستر و یا پهنه دریای خزر صورت نگرفته است. آنچه که در کنوانسیون حقوقی دریای خزر مورد توجه قرار گرفته، ترتیبات زیست‌محیطی، کشتیرانی و تعیین حدودی است که پس از تعیین خط مبدا انجام خواهد شد.

در رابطه با تمامیت ارضی و آب‌های ایران با هیچکس تعارف نداریم

ظریف ادامه داد: اینها نکاتی است که در این کنوانسیون دیده شده است. اول آن که سیاست جمهوری ایران اسلامی نزدیکی و داشتن

رابطه خوب با همسایگان است و این توافق تضمین می‌کند که ما رابطه خوبی را با همسایگان داشته باشیم. دوم آن که این توافق مانع از این می‌شود که پهنه دریای خزر تبدیل به محیطی برای حضور نیروهای بیگانه شود، البته کشورها بر اساس حقوق بین‌الملل در آب‌های سرزمینی خودشان آزاد هستند.

وی گفت: آنچه که ضرورت داشته به عنوان یک پهنه آبی مشترک مورد توجه قرار بگیرد این است که ما اجازه ندهیم این پهنه آبی مشترک به منطقه‌ای برای حضور نیروهای خارجی به خصوص آمریکا تبدیل شود و این حضور در سرزمین تبدیل به حضور در دریای خزر شود که این نکته بسیار مهم امنیتی برای ما به حساب می‌آید.

وزیر امور خارجه ادامه داد: این موضوع را دوستان ما حتما توجه داشته باشند که ما ضمن آنکه بر روابط بسیار خوب با همه همسایگان خود تأکید داریم اما در رابطه با سرزمین جمهوری اسلامی ایران و تمامیت ارضی کشور و آب‌های ایران با هیچکس تعارف نداریم. هیچ کس حاضر نیست آنچه که افتخار ایران در ۴۰ سال گذشته بوده که یک وجب از سرزمین ما برخلاف تمام دوران‌های گذشته از حدود جمهوری اسلامی ایران خارج نشود از دست برود و حتما از آن حراست و حفاظت خواهد شد. این دولت هم متعهد به آن است، مجلس هم حرف آخر را خواهد زد.

ظریف با بیان اینکه حتما پس از آن که خط مبدا مشخص شود، کنوانسیون را به مجلس شورای اسلامی ارائه خواهیم داد، تصریح کرد: علت آنکه ما هنوز کنوانسیون را جهت تصویب به مجلس ارائه نکرده ایم این است که کماکان تا تعیین خط مبدا تصمیم‌گیری برای مجلس در خصوص کنوانسیون دشوار خواهد بود.

وی بیان کرد: بر اساس این کنوانسیون همه طرف‌ها متعهد شدند که اجازه ندهند نیروهای خارجی در دریای خزر مستقر شوند. اما در عین حال این تصمیم را گرفتند که تا زمانی که اطلاعات کافی برای تصویب کنوانسیون یعنی تعیین خط مبدا وجود نداشته باشد کنوانسیون برای تصویب ارائه نشود.

وزیر امور خارجه افزود: ما با اجازه شورای عالی امنیت ملی کنوانسیون را امضا کردیم، تمام مراحل در شورای عالی امنیت ملی انجام شد و به تایید و امضای رهبری انقلاب رسید اما تصمیم نهایی به تصویب مجلس شورای اسلامی موکول خواهد شد.

کسی بدون اجازه ایران نمی‌تواند وارد آب‌های سرزمینی ما شود

ظریف ادامه داد: روابط بین‌الملل بر اساس اعتماد نیست، روابط بین‌الملل بر اساس حمایت از منافع ملی است. هیچگاه ما منافع ملی خود را برای هر دلیلی به حراج نمی‌گذاریم و هیچ کس نمی‌تواند به سرزمین جمهوری اسلامی ایران و به منافع ملی ما چشم طمع داشته باشد.

وی گفت: ما با هم دوست هستیم، رابطه خوبی داریم، با روسیه رابطه راهبردی داریم، اما این به این معنا نیست که لحظه‌ای ما در حفظ تمامیت ارضی خود شک کنیم یا سوالی داشته باشیم.

وزیر امور خارجه با بیان اینکه ما نه خوشبین هستیم و نه بدبین، تصریح کرد: ما در روابط بین‌الملل اعتقاد داریم که هرکس منافع خودش را دنبال می‌کند و کسی برای منافع ملی ما دل نمیسوزاند، این را باید در همه مذاکرات در نظر داشته باشیم که انشالله خواهیم

داشت.

ظریف افزود: موضوع محیط زیست بسیار مهم است و برای ما هم از اهمیت ویژه ای برخوردار بوده است. ما در کنوانسیون حقوقی دریای خزر هم تاکید کردیم تا پروتکل الحاقی به کنوانسیون محیط زیست امضا و تصویب نشود، کنوانسیون رژیم حقوقی دریای خزر قابل تصویب نیست.

وی بیان کرد: برای اینکه اقدامی در دریای خزر صورت بگیرد، سایرین باید بر اساس موازین خود نسبت به آن موافقت کنند. بحث امنیت خزر موضوع بسیار مهمی است و امنیت آن هم به هر پنج کشور ساحلی سپرده شده است اما این به آن معنا نیست که نیروی دریایی سایر کشورهای ساحلی بتوانند تا مرزهای ساحلی شما پیش بیایند.

وزیر امور خارجه خاطرنشان کرد: برخلاف قراردادهای ۱۹۲۱ و ۱۹۴۰ که اجازه می داد نیروی دریایی روسیه تا بندر انزلی پیش آید این کنوانسیون چنین اجازه ای به کسی نمی دهد. در واقع کسی بدون اجازه ایران نمی تواند وارد آبهای سرزمینی ما شود.

ظریف با اشاره به رژیم حقوقی دریای خزر و اعتراضات وزارت خارجه در زمان رژیم پهلوی به عملکرد شوروی گفت: وزارت خارجه در زمان رژیم گذشته و بعد از انقلاب اسلامی همواره مانع آن شده که زورگویی شوروی موجب حقوقی برای آنها در دریای خزر شود.

وی افزود: بحث مشاع بودن و یا نبودن مطالبی است که مبنای حقوقی ندارد. شرایط امروز به این شکل است که در دریای سرزمینی و منطقه ویژه ماهیگیری حق ویژه ماهیگیری دارد و بقیه دریا برای استفاده همگان است و کشتی های ایران می توانند تا هر محدوده ای که در دریا می خواهند پیش بروند و هیچ حقوق موهون دیگری حاکم بر دریانوردی جمهوری اسلامی نخواهد بود.

ظریف در خصوص مطالب مطرح شده درباره سهم ۵۰ درصدی ایران از دریای خزر نیز گفت: هیچگاه هیچ کنوانسیونی این حق را برای یکی از طرفین ایجاد نکرده است اما رژیم شوروی سابق وضعیتی را ایجاد کرده بود که دریا را به چهار قسمت تقسیم و برای ایران تنها تا آستارای حسینقلی حق دریانوردی داشت و همه حقوق دیگر را برای خود حفظ کرده بود. درست است ما از نظر حقوقی به این نوع رفتار اعتراض کرده بودیم اما از لحاظ عملی نتوانسته بودیم فراتر از آستارای حسینقلی پیش برویم.

وزیر امور خارجه در بخش دیگری از سخنان خود به تبلیغات رسانه ای علیه جمهوری اسلامی ایران درباره واگذاری حقوق خود در دریای خزر اشاره کرد و گفت: مطالبی که از سوی ضد انقلاب و سلطنت طلب در خصوص حقوق ایران در دریای خزر مطرح می شود برای ایجاد شک و شبهه در اذهان عمومی است. آنها بهتر است به سابقه خود نگاه کنند و اقداماتی که در رژیم سابق برای از دست دادن خاک ایران اسلامی صورت گرفته است.

وی در ادامه تصریح کرد: تنها حکومتی که در تاریخ معاصر ایران یک وجب از سرزمین ایران اسلامی را علیرغم همه فشارهای خارجی از دست نداده است، جمهوری اسلامی بوده است و در زمان رژیم های گذشته علیرغم داشتن حمایت خارجی، بخش های مهمی از خاک کشور از دست رفت. از جمله رژیم پهلوی که در مجلس آن زمان یک قرارداد ننگین را تصویب و بخشی از خاک ایران را از دست دادند.

امروز ما در اوج قدرت هستیم

ظریف در مورد بستر و زیربستر دریای خزر نیز گفت: اینجا مطالبی مطرح می‌شود که چون این دریا محصور به ۵ کشور است. اگر کنار بنشینیم آنها می‌روند و برای خود تصمیم می‌گیرند. درست است در گذشته اگر چه ایران مطرح کننده حقوق دریای خزر بود اما به دلیل اینکه ما مطالب خاصی را مطرح می‌کردیم آنها رفتند با همدیگر مذاکره کردند اما ما امروز دیگر این اجاره را به آنها نمی‌دهیم.

وزیر امور خارجه افزود: بین قزاقستان و روسیه در خصوص شمال دریای خزر توافقی صورت گرفت اما ما تاکنون اجازه توافقی را در خصوص جنوب دریای خزر نده ایم و اجاره نده ایم که در آبهای سرزمینی ایران و مناطق پیرامون آن هیچگونه اکتشافی صورت بگیرد. البته پروژه های مشترک در محدوده فراتر از ۲۰ درصد با آذربایجان و ترکمنستان صورت گرفته است. آنچه که در یک شبکه تلویزیون روسی مطرح شده به دولت روسیه ارتباطی ندارد و آنها ارتباط خود را با مطالب مطرح شده در این شبکه رد کرده اند. حتی فیلم کامل منتشر شده در شبکه روسی نیز چیزی نیست که گروههای ضد انقلاب در ایران پخش کردند. متأسفانه این فیلم و مطالب مطرح شده برای شکستن غرور ملی ایرانیان مورد استفاده قرار گرفته است. من باز هم تاکید می‌کنم که در دولت جمهوری اسلامی تمامیت ارضی به عنوان یک امر مقدس مورد تاکید مقام معظم رهبری، نمایندگان محترم مجلس، ریاست جمهوری، شورای عالی امنیت ملی و خدمتگزاران مردم در وزارت امور خارجه است و در این زمینه ذره ای عقب نشینی نخواهیم کرد.

وی گفت: مذاکرات خزر در زمان اوج قدرت جمهوری اسلامی شکل گرفته است اگر چه من اعتقاد دارم ما امروز هم در اوج قدرت هستیم. ما در حوزه میدانی و بین المللی در اوج قدرت هستیم. ما مشاهده می‌کنیم که امروز آمریکا نمی‌تواند علیرغم هزینه های بسیار، ایران را در محیط بین المللی محکوم کند. جالب است آنها جلسه تشکیل می‌دهند اما این جلسات به محکومت آمریکا می‌انجامد.

وزیر امور خارجه ادامه داد: امروز هم ما در اوج قدرت هستیم و فشار اقتصادی آمریکا که به عنوان یک اهرم بر علیه کشور ما استفاده کرده است در مدت زمان طولانی نتیجه عکس خواهد داد که اینک دلار که عامل قدرت اقتصادی آمریکا است به تدریج از معاملات کشورها کنار گذاشته می‌شود. لذا دوستان تصور نکنند که ما این قرارداد را در سال ۹۷ امضا کردیم. این قرارداد در سال های ۹۴، ۹۵ و ۹۶ که در اوج قدرت جمهوری اسلامی و اوج فشار بر همسایگان ما بود مذاکره کردیم و من یقین دارم که در این مذاکرات هیچ تحمیلی بر جمهوری اسلامی صورت نگرفت. اگر کسی توانست دیدگاههای خود را در مذاکرات مطرح کند، این جمهوری اسلامی بود.

ظریف تصریح کرد: کنوانسیون حقوق دریای خزر منافع جمهوری اسلامی را حفظ می‌کند. اما زمانی که خط مبدا تعیین شد کنوانسیون را همراه خط مبدا برای تصویب به مجلس ارائه می‌دهیم و در آن زمان به شما توضیح می‌دهیم که چرا این کنوانسیون باید تعطیل شود و اگر مورد تایید مجلس قرار نگرفت به ۴ کشور دیگر اعلام می‌کنیم که مجلس کنوانسیون را رد کرد. مجلس تصمیم گیری نهایی را انجام می‌دهد و ما نیز تابع تصمیمات مجلس هستیم.